

Elżbieta Kryńska

Uniwersytet Łódzki
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Katedra Polityki Ekonomicznej
ekryn@uni.lodz.pl

ZNIKANIE MIAST. STUDIUM PRZYPADKU ŁÓDZI

Streszczenie: Przedmiotem opracowania jest zagadnienie kurczenia się miast, a jego celem identyfikacja towarzyszących temu zjawisk ludnościowych. Identyfikacji tej dokonano na przykładzie jednego z miast polskich, jakim jest Łódź. Wybór tego właśnie miasta miał charakter celowy, albowiem tam właśnie proces kurczenia się ma tak duże nasilenie, iż zagraża dalszemu jego istnieniu. W opracowaniu przedstawiono znaczenie zmian bazy gospodarczej dla analizowanego procesu oraz dokonano analizy wybranych aspektów sytuacji demograficznej i gospodarczej Łodzi na tle innych wielkich miast polskich. W zakończeniu wskazano na potrzebę tworzenia nowej bazy gospodarczej miast.

Słowa kluczowe: miasto, kurczące się miasto, ludność, baza gospodarcza.

Wprowadzenie

W historii gospodarczej świata obserwuje się zmiany wielkości i znaczenia miast. Jedne miasta powstają, inne znikają, przy czym zmiany te mają charakter rewolucyjny (wówczas gdy powodowane są np. klęskami żywiołowymi czy katakлизmami wojennymi) bądź – częściej – ewolucyjny (gdy ich podstawą są różnego typu bodźce czy stopniowe przeobrażenia gospodarcze). Dla zmian ewolucyjnych używa się terminu „kurczenie się miast”. Według definicji przyjętej przez Shrinking Cities International Research Network (SCIRN) miasto kurczące się (*shrinking city*) to gęsto zaludniony obszar miejski, który – z jednej strony – jest dotknięty procesem intensywnego zmniejszania liczby ludności, trwającym co najmniej pięć lat, o nasileniu wyższym niż 0,15% rocznie, a z drugiej strony – znajduje się w okresie transformacji gospodarczej, przejawiając symptomy kryzysu strukturalnego [Stryjakiewicz, 2013, s. 30; Stryjakiewicz, Jaro-

szewska, 2011, s. 135-148]. Najważniejszym przejawem kurczenia się miasta jest zatem spadek liczby jego mieszkańców, czemu towarzyszą różnego rodzaju problemy społeczne i gospodarcze pozostające z nim w związku przyczynowo-skutkowym.

Kurczenie się miast świadczy pozornie o zahamowaniu procesu urbanizacji bądź nawet o przechodzeniu w fazę dezurbanizacji¹. Należy jednak zastrzec, iż zjawisko to pozostaje także pod wpływem czynników utrudniających jego prawidłową ocenę, zwłaszcza w zakresie salda migracji stałych. Do czynników tych zalicza się przede wszystkim procesy suburbanizacji w strefach obszarów metropolitalnych, prowadzące do przenoszenia różnych form życia miejskiego poza miasto centralne, na tereny w jego sąsiedztwie, a w następstwie rozrost strefy podmiejskiej kosztem miasta centralnego. Dzieje się tak przy zachowaniu przez obszary podmiejskie statusu administracyjnego obszarów wiejskich, pomimo znacznego napływu mieszkańców zarówno z głównego ośrodka miejskiego, jak i z obszarów wiejskich i innych rejonów [MRR, 210, s. 24-29].

Celem opracowania jest identyfikacja głównych przejawów kurczenia się miast w obszarze zjawisk ludnościowych. Identyfikacji tej dokonano na przykładzie jednego z miast polskich, jakim jest Łódź. Wybór tego właśnie miasta miał charakter celowy, albowiem tam właśnie proces kurczenia się ma wyjątkowo duże nasilenie.

1. Znaczenie bazy gospodarczej w procesie kurczenia się miast

Uważa się, iż współcześnie kurczenie się miast stało się wręcz swoistą „normalnością” w procesie zmian i rozwoju [Couch i in., 2012, s. 264-270]. Jego przyczyny są różnorakie, przyjmuje się jednak, iż kwestią podstawową jest upadek dotychczasowej bazy gospodarczej [Haase, 2013, s. 32]. Warto zatem sięgnąć do teorii bazy gospodarczej, która jest uważana za użyteczną w wyjaśnianiu mechanizmów rozwoju gospodarczego regionów małych i regionów uzależnionych od swoich bogactw naturalnych [Klasik, 1996]. Jeżeli przyjmiemy się z pewnym przybliżeniem, iż miasta stanowią małe regiony, to ustalenia tej teorii mogą być przydatne dla analiz uwarunkowań procesów ich kurczenia.

---

¹ W procesie rozwoju miast daje się wyodrębnić pewne prawidłowości, pozwalające wyróżnić trzy fazy: urbanizacji (koncentracji działalności społeczno-gospodarczej na niewielkim obszarze w centrum), suburbanizacji (eksplozji i gwałtownego rozwoju przestrzennego, prowadzącego do rozwoju peryferii) oraz dezurbanizacji (dekoncentracji i „rozlewania się” miasta). Szerzej: [Budner, 2011].

Teoria bazy gospodarczej, zwanej też bazą eksportową, jest traktowana jako najbardziej spójna i rozpowszechniona interpretacja poziomu aktywności gospodarczej regionu [Korenik, 1999]. Jej głównymi twórcami i przedstawicielami są: R.B. Andrews (*Mechanics of the Urban Economic*, 1953), D.C. North (*Location Theory and Regional Economic Growth*, 1955) i C. Tiebout (*The Community Economic Base Study*, 1962). Za jej podstawę przyjęto założenie, że region jest bardzo wyczulony na zewnętrzne (w stosunku do niego) wpływy – zewnętrzny popyt na towary i usługi powstające w regionie, a także na politykę gospodarczą władz centralnych. Teoria ta zakłada, że poziom regionalnej produkcji i zatrudnienia zależy od jego działalności eksportowej (kierowanej poza region), która z kolei jest kształtowana przez zmienne egzogeniczne, jakimi są popyt zewnętrzny oraz ewentualne korzyści i przywileje nadane przez władzę centralną². Gospodarka regionu ma charakter otwarty, dlatego powinny w niej wystąpić procesy dostosowawcze do popytu zewnętrznego.

W gospodarce regionu wyróżnia się dwa podstawowe działy: działalność bazową (produkcja na eksport) i działalność niebazową (na potrzeby regionu). Pojęcie „działalność bazowa” nie odnosi się tylko do produkcji przeznaczanej na eksport, ale obejmuje każdą działalność, która powoduje w jakikolwiek sposób napływ kapitału do regionu. Jest to istotne, gdyż według założeń tego modelu, każdy nowy kapitał trafiający do regionu w miarę cyrkulacji pobudza w nim kolejne rodzaje działalności, co jest związane z koncepcją mnożnika regionalnego, na którego wielkość wpływa zdolność regionu do zatrzymania na swoim terenie nowych kapitałów. Mnożnik regionalny opisuje się jako stosunek zatrudnienia bazowego w regionie do zatrudnienia całkowitego. Siła absorpcji nowych kapitałów w regionie zależy przede wszystkim od jego struktury i poziomu wewnętrznej integracji gospodarczej oraz od odległości od regionów, których struktury gospodarcze są mniej lub bardziej zróżnicowane.

Poziom aktywności gospodarczej regionu w długim okresie zależy pośrednio od jego zdolności ciągłego odnawiania własnej podaży czynników produkcji: kapitału ludzkiego i majątku trwałego. Zdolność ta odzwierciedla się w produktywności pracujących. Procesy zachodzące w otoczeniu regionu kształtują jednocześnie popyt na dobra i usługi gospodarki tego regionu oraz na jego podaż czynników produkcji. W krótkim okresie region nie ma wpływu na popyt zewnętrzny (występuje to tylko w sytuacji wyjątkowej, np. istnienia monopolu). W długim okresie region może zmieniać swoją pozycję w stosunku do otoczenia.

---

² Przykładem tego rodzaju nadań jest choćby przyjęty w 2014 r. Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego.

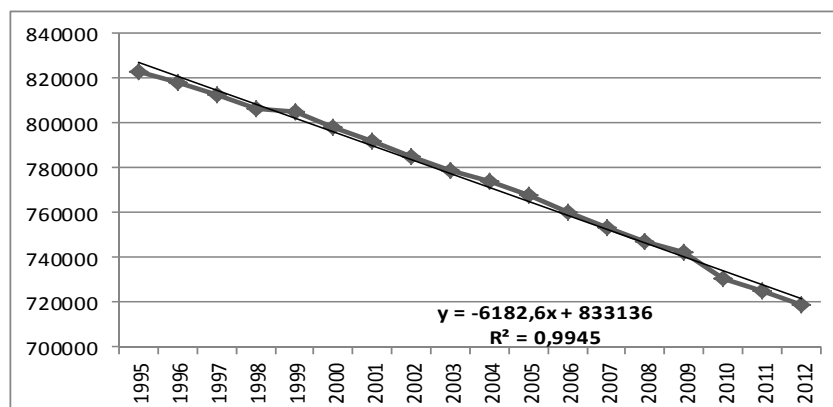
Kładąc nacisk na popyt zewnętrzny, teoria bazy gospodarczej pozostawia mało miejsca endogenicznym czynnikom rozwoju regionów. Wnikliwa analiza źródeł eksportu w regionie wskazuje jednak determinanty procesów jego rozwoju gospodarczego. Zalicza się do nich m.in. stan i rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, klimat i preferencje społeczne oraz sposób zarządzania.

2. Łódź na tle innych wielkich miast w Polsce

Sieć osadnicza w Polsce obejmuje 908 miast³. Wśród nich znajduje się pięć miast, nazwanych na potrzeby niniejszego opracowania wielkimi, których liczba mieszkańców przekracza 500 tys. Są to Warszawa, Kraków, Łódź, Wrocław i Poznań. Sytuacja demograficzna Łodzi zostanie przedstawiona na tle pozostałych wielkich miast.

Liczba mieszkańców Łodzi w latach 1995-2012 zmniejszyła się z 823,2 tys. do 719 tys. (o 104,2 tys. osób; 12,7%). Spadek ten był systematyczny, nie obserwowano jego wahań, przez co dobrze daje się opisać za pomocą trendu liniowego. Parametry funkcji regresji liniowej wskazują, iż każdego roku ubywało ponad 6 tys. mieszkańców miasta (wykres 1).

Wykres 1. Liczba ludności Łodzi w latach 1995-2012

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, [www1].

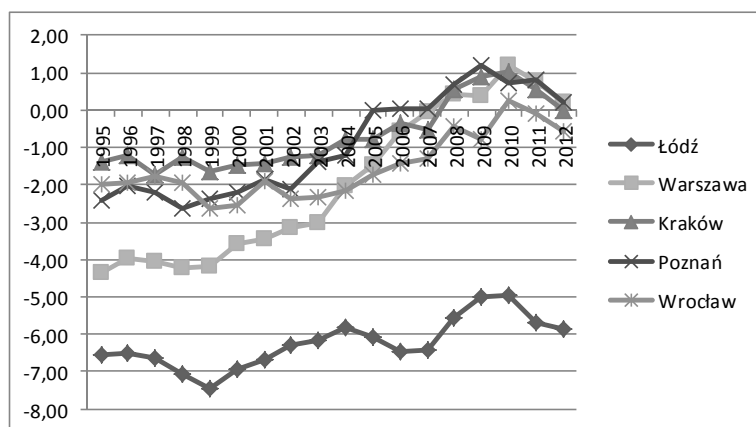
W tym samym okresie liczba mieszkańców wzrosła w dwóch wielkich polskich miastach: w Warszawie o 80,4 tys. (4,9%) oraz w Krakowie o 13,3 tys. (1,8%). Spadek liczby ludności nastąpił w dwóch pozostałych: w Poznaniu o 30,4 tys. (4,2%) i we Wrocławiu o 10,8 tys. (1,7%).

³ Stan z czerwca 2013 r. [GUS, 2013].

Liczba ludności kształtuje się pod wpływem dwóch ruchów demograficznych, czyli przyrostu naturalnego oraz migracji stałych.

Przyrost naturalny w Łodzi w latach 1995-2012 był ujemny i najniższy spośród wszystkich porównywanych miast (wykres 2).

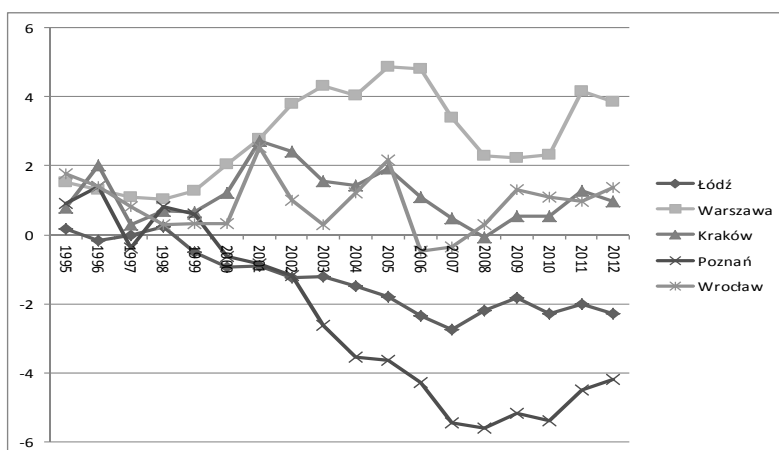
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w pięciu wielkich miastach w Polsce w latach 1995-2012

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, [www1].

Z wyjątkiem pierwszego roku badanego okresu, w Łodzi ujemne było również saldo migracji stałych na 1000 mieszkańców. W tym przypadku jego niższy poziom obserwowano jedynie w Poznaniu (wykres 3).

Wykres 3. Saldo migracji stałych na 1000 ludności w pięciu wielkich miastach w Polsce w latach 1995-2012

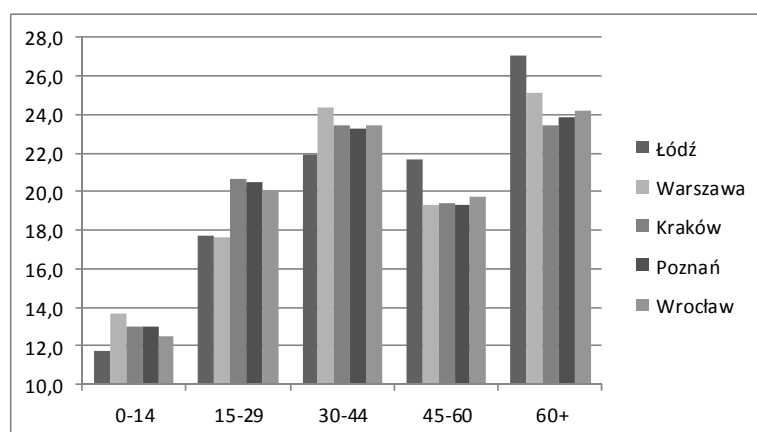

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, [www1].

W pozostałych miastach liczba przybywających do nich w większości lat była wyższa od opuszczających. Najwyższe dodatnie saldo migracji stałych wystąpiło w Warszawie.

Obok zmniejszania liczby ludności, efektem ruchu naturalnego i wędrownego ludności miasta jest również struktura mieszkańców według wieku. Jej analiza prowadzi do wniosku, iż spośród pięciu wielkich polskich miast Łódź jest miastem charakteryzującym się najwyższym wiekiem ludności. W 2012 r. odsetek dzieci w wieku 0-14 lat był najniższy – kształtował się bowiem na poziomie 11,7% (w Warszawie wynosił 13,6%), zaś odsetek mieszkańców w wieku 60 lat i więcej był najwyższy – wyniósł 27% (a np. w Krakowie 23,4%) (wykres 4).

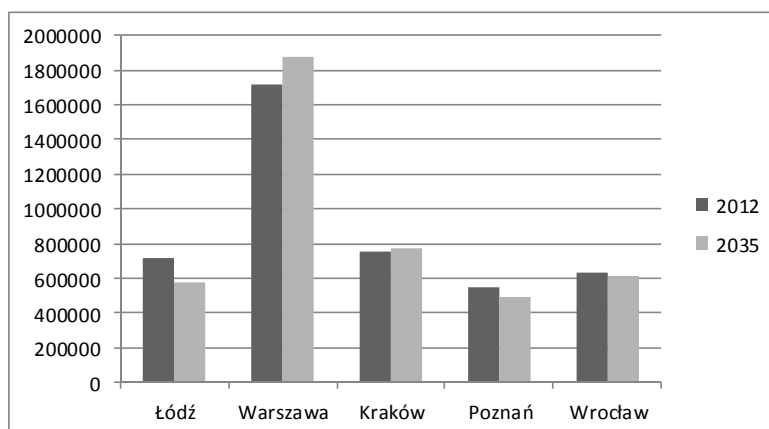
Wykres 4. Struktura ludności według wieku w pięciu wielkich miastach w Polsce w 2012 r.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, [www1], obliczenia własne.

Prognoza GUS przewiduje, iż do 2035 r. liczba ludności w Łodzi nadal będzie zmniejszać się systematycznie do poziomu 577,8 tys., czyli o 19,6% w stosunku do 2012 r. W tym samym okresie będzie się zmniejszać (choć w mniejszej skali) liczba mieszkańców Poznania (o 11,1%) oraz Wrocławia (o 3,4%). Oczekuje się natomiast wzrostu liczby ludności zamieszkującej w Warszawie (o 9,6%) i w Krakowie (o 1,4%) (wykres 5).

Wykres 5. Liczba ludności w pięciu wielkich miastach w Polsce w 2012 r. (dane rzeczywiste) i w 2035 r. (prognoza)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, [www1].

Analizy danych statystycznych wskazują, iż w Polsce następuje spadek liczby mieszkańców miast, występujący nie tylko w Łodzi czy w pozostałych dwóch wielkich miastach, ale także w wielu dużych miastach, takich jak np. Katowice, Kielce, Częstochowa, Sosnowiec, Zabrze, Gliwice, Wałbrzych czy Szczecin⁴.

Przypadek spadku liczby ludności Łodzi jest szczególnie godny uwagi ze względu na jego skalę. W literaturze przedmiotu podkreśla się, iż spadek liczby ludności dużego miasta, stanowiącego złożony system zależności, rzędu 20%-30% lub więcej, musi wywołać poważne konsekwencje społeczne, gospodarcze i przestrzenne. Prowadzi bowiem do utraty kapitału ludzkiego, często jednostek o stosunkowo wyższych dochodach, bardziej dynamicznych i lepiej wykształconych. Ogranicza to potencjał i atrakcyjność miasta, jego możliwości, a także dochody. W efekcie następuje kurczenie się rynku nieruchomości, spowolnienie rozwoju lub regres rynku konsumpcyjnego, prowadzące do zmniejszenia popytu i podaży pracy. W konsekwencji możliwości oraz tempo rozwoju społeczno-gospodarczego stają się ograniczone, co rzutuje na stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz możliwości realizacji przez nich swoich aspiracji. W sytuacji

⁴ Proces kurczenia się miast w Polsce, w porównaniu do innych krajów europejskich, ma charakter umiarkowany, ale rosnący. W latach 1990-2010 spośród 569 miast o liczbie mieszkańców większej niż 5 tys., stale lub okresowo populacja zmniejszała się w 295 (52%). W większym stopniu depopulacja dotknęła miasta większe, o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.: na 39 takich miast zmniejszenie liczby ludności odnotowano w 27 (69%). Źródło: [Stryjakiewicz, 2013, s. 34].

ogólnej depopulacji zaostrza się konkurencja pomiędzy miastami w zabiegach o nowych mieszkańców [Czarnecki, 2011, s. 14, 17]. W badaniach zjawiska kurczenia się miast Łódź jest wymienianym i analizowanym przypadkiem.

3. Łódź w sieci miast polskich

Łódź zawsze była znaczącym ośrodkiem przemysłowym o historycznie wykształconej monokulturze, co spowodowało jego wysoką podatność na negatywne wpływy transformacji ustrojowej. Upadek zakładów przemysłu lekkiego, który nastąpił w latach 90. XX w., czyli utrata dotychczasowej bazy gospodarczej, stworzył sytuację kryzysową w życiu miasta i spowodował utratę jego tożsamości. Obecnie w Łodzi obserwuje się działania na rzecz dywersyfikacji struktury gospodarczej – lokują tu działalność inwestorzy tak krajowi, jak i zagraniczni, rozwijają się nowe gałęzie przemysłu i usług⁵, np. produkcja urządzeń gospodarstwa domowego (firmy z tej branży stanowią jeden z największych klastrów artykułów gospodarstwa domowego w Europie), tworzą się także centra księgowo-informatyczne o zasięgu międzynarodowym. Miasto rozwija również funkcje handlowe, targowo-wystawiennicze i usługowe. W Łodzi funkcjonują instytucje administracyjne, rozwinięta jest także sieć instytucji edukacyjnych, naukowo-badawczych, ochrony zdrowia, kulturalnych i innych [szerzej: Kryńska, 2003].

Tym niemniej – w świetle badań – w porównaniu do innych miast, Łódź wyraźnie traci na znaczeniu, zwłaszcza jako miejsce lokalizacji zaawansowanych usług biznesowych, takich jak konsulting, reklama, public relations, bankowość, ubezpieczenia, pośrednictwo nieruchomości czy teleinformatyka. Daje się wyraźnie zauważyć, iż miasto pozostaje poza tzw. sieciami, których tworzenie odpowiada potrzebom dostosowania do przeplatania się łańcuchów relacji gospodarczych, społecznych i politycznych, prowadzącego do zastąpienia dominującej dotychczas organizacji pionowych przez relacje poziome [Domański, Marciniak, 2003; Korenik, 2011]. Liderami tworzenia się sieci w regionach są zwykle wielkie ośrodki miejskie o odpowiednich zasobach wiedzy i kapitału, charakteryzujące się nowoczesną strukturą gospodarczą. W miastach takich istnieją warunki do powstawania węzłów sieci. Skutkiem dalszym procesu usieciowienia jest silniejsze powiązanie poszczególnych wielkich ośrodków miejskich między sobą niż ze swoim bezpośrednim otoczeniem [Jewtuchowicz, 2005, s. 45 i dalsze; Jałowiecki, 2005].

⁵ Wśród inwestorów zagranicznych lokujących działalność w Łodzi są takie firmy, jak np. Gillette, Philips, Bosch-Siemens, Hutchinson, ABB, Dell czy AIG.

Oceny mechanizmu rozwojowego w Polsce, rozumianego jako zmiany stopni usieciowienia i siły metropolitalnej miast, dokonano w ramach badań NORDEA METROX w latach 2008-2010 [NORDEA, 2009, 2010, 2011]. Była to ocena relatywna, czyli dokonana w odniesieniu do lidera (w tym przypadku Warszawy). Powstała w wyniku badania liczby połączeń między punktami sieci 18 miast⁶. Wyniki oceny zawiera tab. 1.

Tab. 1. Usieciowienie biznesowe i koncentracja procesów – ranking metropolitalności polskich miast NORDEA METROX

2008		2009		2010	
Warszawa	100,000	Warszawa	100,000	Warszawa	100,000
Wrocław	15,143	Wrocław	15,98	Wrocław	16,02
Kraków	14,976	Poznań	14,94	Poznań	13,22
Poznań	14,600	Kraków	14,43	Kraków	12,98
Trójmiasto	12,698	Trójmiasto	13,51	Trójmiasto	11,90
Silesia	11,089	Silesia	12,06	Silesia	11,63
Łódź	6,958	Łódź	6,04	Łódź	5,88
Szczecin	6,336	Szczecin	5,23	Szczecin	4,22
Lublin	5,479	Lublin	3,42	Rzeszów	4,16
Białystok	4,172	Bydgoszcz	2,97	Lublin	4,13
Rzeszów	3,882	Rzeszów	2,89	Bydgoszcz	3,44
Olsztyn	3,798	Białystok	2,85	Olsztyn	2,91
Bydgoszcz	3,653	Olsztyn	2,76	Białystok	2,73
Kielce	3,262	Toruń	2,05	Kielce	2,00
Opole	2,990	Kielce	1,62	Toruń	1,95
Toruń	2,923	Opole	1,61	Zielona Góra	1,86
Zielona Góra	2,697	Zielona Góra	1,42	Opole	1,78
Gorzów Wlkp.	2,529	Gorzów Wlkp.	0,39	Gorzów Wlkp.	1,01

Źródło: [NORDEA, 2009, 2010, 2011].

Wyniki tej oceny są jednoznaczne: rangę metropolii w Polsce ma praktycznie jedynie Warszawa. Badania wskazały, iż centrale sieciowych firm, podejmując decyzję o lokalizacji w Polsce, w siedmiu przypadkach na 10 wybierają Warszawę. Tabelę „drugiej ligi” otwiera Wrocław, uzupełniają Kraków i Poznań,

⁶ Badanie usieciowienia zostało przeprowadzone zgodnie z logiką globalnych badań World City Network GaWC (*Globalization and World Cities*). Wzięto pod uwagę przedsiębiorstwa zaawansowanych usług biznesowych, których decyzje lokalizacyjne wskazują na zapotrzebowanie na dany typ i standard usług w danym miejscu, a tym samym identyfikują węzły krajowej sieci miast. Są to przedsiębiorstwa z pierwszych pozycji swoich branżowych rankingów (publikowanych w *Rzeczpospolitej*, *Home&Market* oraz mediach branżowych): obsługi prawnej, konsultingu, reklamy (agencje ATL oraz domy mediowe), PR, bankowości, ubezpieczeń (w tym szczególnie ubezpieczeń należności), pośrednictwa nieruchomości, teleinformatyki.

a zamyka Trójmiasto i Silesia. W tych miastach mieści się po kilka siedzib dużych firm oferujących zaawansowane usługi dla biznesu oraz mediów. W pozostałych miastach poziom sieciowości jest jeszcze o klasę niższy. Lokują się tam jedynie oddziały i to przede wszystkim banków i ubezpieczycieli, zajmujących się głównie obsługą ludności i lokalnych firm⁷. Dotyczy to m.in. Łodzi, która otwiera stawkę metropolii „trzecioligowych”, zachowując jeszcze swoje miejsce w rankingu, ale tracąc do Warszawy coraz więcej.

W ocenie cytowanego badania, decyzje lokalizacyjne działalności usługowych wyższego rzędu były słabo zależne od działań samorządowych i nieuchwytnego klimatu miejsca. Największą rolę odgrywa premia za bycie liderem.

Podsumowanie

W Unii Europejskiej wyodrębnia się trzy typy miast [Komisja Europejska, 2011, s. 17]:

- dynamiczne pod względem gospodarczym, charakteryzujące się znacznym wzrostem ludności w drodze napływu migrantów o zarówno wysokich, jak i niskich kwalifikacjach, przyciągniętych ich stabilną siłą gospodarczą i zasobnością;
- o silnym zapleczu gospodarczym i nierosnącej lub stopniowo malejącej populacji;
- charakteryzujące się złożonymi tendencjami malejącymi, w których możliwe jest wystąpienie spadków demograficznych i spowolnienie gospodarcze.

Łódź bez wątpienia należy do trzeciego typu. Charakterystyczne dla tego miasta tendencje malejące powodują wystąpienie negatywnej spirali zmniejszających się przychodów z lokalnych podatków, malejącego popytu na towary i usługi, likwidacji miejsc pracy, zmniejszonej podaży pracy i ograniczenia inwestycji, co prowadzi do spadku i tak niskiej atrakcyjności. Dodatkowo spadek populacji przyczynia się do większej liczby pustostanów, likwidacji sklepów i biur, co z kolei obniża wartość kapitałową budynków. Mniejsza liczba użytkowników infrastruktury publicznej może spowodować wzrost kosztów w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Zalecane jest w tym przypadku opracowanie i wdrożenie strategii przededefiniowania i odnowienia swoich podstaw gospodarczych [Komisja Europejska, 2011, s. 17]. Poszukiwania nowej bazy gospodarczej Łodzi trwają. Zakładając ich pozytywny efekt, problem kurczenia się miasta przestanie istnieć. W przeciwnym przypadku, w długiej perspektywie czasowej, może ono podzielić los tych, które zniknęły z mapy świata.

⁷ Towarzyszy temu mechanizm dający się zaobserwować w czasie, polegający na rosnącym znaczeniu dużych ośrodków miejskich przy malejącym znaczeniu ośrodków mniejszych.

Literatura

- Budner W. (2011), *Geografia ekonomiczna: współczesne zjawiska i procesy*, Wydawnictwo UE, Poznań.
- Couch C., Cocks M., Bernt M., Grossmann K., Haase A., Rink D. (2012), *Shrinking Cities in Europe*, „Town & Country Planning”, June, s. 264-270.
- Czarnecki B. (2011), *Przejawy i konsekwencje depopulacji polskich miast. Zarys problemu*, „ARCHITECTURAE et ARTIBUS” nr 4.
- Domański R., Marciniak A. (2003), *Sieciowe koncepcje gospodarki miast i regionów*, „Studia KPZK PAN”, t. CXIII, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- [GUS, 2013] *Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym*, Warszawa.
- Haase A. (2013), *No one-size-fits-all. O różnorodności kurczących się miast w Europie* [w:] *Zarządzanie rozwojem miast o zmniejszającej się liczbie mieszkańców (w kontekście perspektywy finansowej 2014- 2020)*, Materiały z konferencji zorganizowanej przez Komisję Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej we współpracy z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego i Głównym Urzędem Statystycznym, Senat Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa.
- Jałowicki B. (2005), *Polskie miasta w procesie metropolizacji*, „Studia Regionalne i Lokalne”, nr 1(19).
- Jewtuchowicz A. (2005), *Terytorium i współczesne dylematy jego rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Klasik A. (1996), *Zarządzanie rozwojem lokalnym* [w:] F. Kuźnik, red., *Zarządzanie rozwojem gmin w zespołach miejsko-przemysłowych*, Wydawnictwo AE, Katowice.
- Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej (2011), *Miasta przyszłości. Wyzwania, wizje, perspektywy*, Bruksela.
- Korenik S. (2011), *Region a kształtowanie się nowych realiów gospodarczych* [w:] S. Korenik, Z. Przybyła, red., *Gospodarka przestrzenna XXI wieku – nowe wyzwania*, Wydawnictwo UE, Wrocław.
- Korenik S. (1999), *Wybrane teorie rozwoju regionu ekonomicznego* [w:] S. Korenik, red., *Przekroje regionalne w polityce ekonomicznej*, Wydawnictwo UE, Wrocław.
- Kryńska E. (2003), *Rynki pracy wielkich miast w Polsce* [w:] E. Kwiatkowski, T. Tokarski, red., *Wzrost gospodarczy, restrukturyzacja i rynek pracy w Polsce. Ujęcie teoretyczne i empiryczne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- [MRR, 2010] Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Rozwój miast w Polsce*, Warszawa.
- NORDEA (2009), *Pierwszy Ranking Metropolitalności Miast Polskich Nordea Metrox. 2008*, Metropolia Poznań.
- NORDEA (2010), *2. Ranking Metropolitalności Miast Polskich Nordea Metrox. 2009*, Metropolia Poznań.
- NORDEA (2011), *3. Ranking metropolitalności miast polskich Nordea Metrox. 2010*, Metropolia Poznań.

Stryjakiewicz T. (2013), *The Process of Urban Shrinkage and its Consequences*, „Romanian Journal of Regional Science”, Vol. 7.

Stryjakiewicz T., Jaroszewska E. (2011), *Kurcząca się miasta (shrinking cities) i strategie ich rewitalizacji* [w:] L. Mierzejewska, M. Wdowicka, red., *Współczesne problemy rozwoju miast i regionów*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2011, s. 135-148.

[www1] www.stat.gov.pl [dostęp: 15.5.2014].

URBAN DECAY. CASE STUDY OF LODZ, POLAND

Summary: The main issue in the paper is the shrinking of the city and the purpose of the analysis was to identify the population phenomena that accompany the process. The identification was based on an example of one of Polish cities – Lodz. The choice of this particular city was not accidental. The shrinking process there is of such an intensity that it becomes a threat to its existence in the future. The paper presents the importance of changes to the economic basis for the analysed process. Additionally an analysis of selected aspects of demographical and economic situation of Lodz was performed in comparison to other Polish cities. Conclusions point at the need for the creation of a new economic basis for the city.

Keywords: city, shrinking city, population, economic base.